

Bāzes simptomu grupu (apakšgrupu) dinamikas etapi pirmreizēji stacionētiem šizofrēnijas spektra pacientiēm slimības prodromā

Oskars Krumholcs

Strenču Psihiatrijas un neiroloģijas slimnīca, Latvija

Ievads. Saskaņā ar oriģinālo konceptu, agrīnie psihozes simptomi (šizofrēnijas pirmā ranga simptomi) attīstībā iziet 3 stadijas: sākas ar neraksturīgiem bāzes simptomiem (*uncharacteristic*) jeb 1. līmeni, kurā BS galvenokārt saistās ar dziņas, gribas, afektu, kā arī atmiņas un koncentrēšanās spēju traucējumiem; tad seko raksturīgiem bāzes simptomiem (*characteristic*) jeb 2. līmenis, kas ir kvalitatīvi augstāks līmenis un attiecas uz domāšanas, runas, ķermeņa uztveres, motorām darbībām un, visbeidzot, psihozes simptomi paši par sevi jeb 3. līmenis. Līdz nokļūšanai stacionārā, pacienti "izdzīvo" gan viena simptoma periodu, gan simptomu "pārklāšanās" periodu un, visbeidzot, periodu pēc pēdējā simptoma parādīšanās līdz nonākšanai stacionārā.

Darba mērķis. Izvērtēt BS grupu (apakšgrupu) parādīšanās vidējos laikus (ranžēto rindu vidējās vērtības – mediānu Me) un to secību pirmreizēji stacionētiem šizofrēnijas spektra pacientiēm pirms nonākšanas stacionārā.

Metode. Katrs respondents atbildēja uz klīniskās intervijas 163 strukturētiem jautājumiem, kas balstīti uz *Bonn Scale for the Assessment of Basic Symptoms (BSABS, 1987)* ar sadalījumu 9. grupās (apakšgrupās). Laiks tiek apskatīts kā ilgums (mēnešos) un kā secība ("pirms" un "pēc"). Grupas vidējais laiks – vidēja Me tiek aprēķināta kā atsevišķo simptomu Me vidējais.

Rezultāti. Izlasi veido 64 respondenti – 40 sievietes (63%) un 24 vīrieši (37%), t. sk. ar afektīvi-murgaino sindromu – 8 pacienti; ar halucinatori-paranoīdo sindromu – 24; ar paranoīdo sindromu – 12 pacienti un ar "citi" sindromu (senestopātiski-hipohondrīks; pseidoneirotisks sindroms u. c.) – 12 pacienti. Vidējais vecums – 31,5 gadi (Me – 27,0; SD 11,9).

C.2 Kognitīvie uztveres traucējumi (35 simptomi) – vid. Me 30,3 mēn.; A. Funkcionālie traucējumi pie tiešiem (un daļēji arī netiešiem) negatīviem simptomiem (20 simptomi) – vid. Me 20,8 mēn.; B. Palielināta jūtība (ietekmējamība), kairināmība, reflektivitāte, obsesīvi-kompulsīvi, fobiski un autopsihiski depersonalizācijas fenomeni (10 simptomi) – vid. Me 18,7 mēn.; C.1 Kognitīvi domāšanas traucējumi (27 simptomi) – vid. Me 18,13 mēn.; C.3 Kognitīvas darbības (kustības) traucējumi (7 simptomi) – vid. Me 15,14 mēn.; E.3 Intolerance pret kafiju, cigaretēm un citām vielām (3 simptomi) – vid. Me 15,0 mēn.; E.1 Centrālie veģetatīvie traucējumi (27 simptomi) – vid. Me 13,1 mēn.; E.2 Miega traucējumi (7 simptomi) – vid. Me 12,9 mēn.; D. Senestēzijas (senestopātijas) (16 simptomi) – vid. Me 10,9 mēn.

Secinājumi.

1. Līdz stacionēšanai pacienti "izdzīvo" gan viena simptoma periodu, gan simptomu "pārklāšanās" periodu un, visbeidzot, periodu pēc pēdējā simptoma parādīšanās.
2. Prodroma ilgums 30,3 mēneši (vid. Me), kas ir salīdzināms ar literatūrā atrodamo (*Gross (1969) – 3,5 gadi; Huber (1979) – 3,3 gadi; Hafner (1995) – 5,0 gadi*)¹.
3. Prodroms sākas ar C2 apakšgrupu, bet "noformējas" ar D apakšgrupu.
4. Laiks no pēdējā simptoma līdz stacionēšanai – 10,9 mēneši – ir vērtējams kā nesamērīgi garš.
5. Viena simptoma periods – 9,6 mēneši.
6. Simptomu grupu parādīšanās secība atklāj, ka BS parādīšanās var noritēt, mijoties "nespecifiskiem" BS (A, B un E grupas (apakšgrupas)) ar "specifiskiem" BS (C un D grupas (apakšgrupas)).

¹ Hafner H. and Maurer K. The Prodromal Phase of Psychosis. / Early Intervention in Psychotic Disorders. – Ed. by Tandy Miller, Sarnoff A. Mednick, Thomas H. McGlashan, Jan Libiger and Jon Olav Johannessen.